

Historielagsnytt

Følg den gamle malmveien til Eidsfoss - Se side 16 - 19

Husk Vestskogdagen søndag 29. mai - Se side 32

Styrets visjon for 2016

«Jeg velger meg april. I den det gamle faller, i den det ny får feste; det volder litt rabalder, - dog fred er ei det beste, men at man noe vil.»

(Bj. Bjørnson)

Nå er årsmøtet vel overstått, et årsmøte som viser «at man noe vil» og har et stort engasjement! Engasjementet driver vårt arbeid fremover, og ikke minst våre prosjekter. Skjeldrumsag-prosjektet har krevd mye, men har nå landet, og vi er klare for et nytt.

Styrets visjon for 2016 er å få i gang arbeidet med historien til Konnerud Turisthotell. Det er nevnt i denne spalten før, men jeg gjentar så gjerne: Vi tar gjerne i mot historier, tips om historiefortellere, private bilder, informasjon om eller bilder av gjenstander fra hotellet med mer. Ta kontakt via e-post eller mobil. Et par stykker i styret ønsker å delta i en prosjektgruppe, men vi ønsker flere velkommen med på laget.

Når det gjelder Skjeldrumsaga, så har vi fortsatt lyst til å vise den frem! Vi ønsker å gjenta kulturdagen der oppe; sett av søndag den 18. september. Se for øvrig omtale av arrangementet i bladet. Noe helt annet: Selv om vi er et historielag, må vi jo følge med i tiden! Vår hjemmeside har «vært oppe og gått» i flere år, takket være Arve Hoven. Nå er også systemet forenklet, så du trenger kun ett passord. Vårt ønske er imidlertid å kunne nå dere også gjennom e-post, derfor ber vi: Send oss din e-postadresse! Hvordan du kan gjøre dette, finner du omtale av inne i bladet.

Til slutt vil jeg si at jeg gleder meg til hver mulighet til å møte dere! Å være leder av et lag som vårt, er en svært takknemlig jobb! Tusen Takk!!

God sommer til hver og en av dere fra Hanne

Postkort av Konnerudkollen Turisthotell fra «storhetsdagene» før ombyggingen i 1950. Bildet er tatt med Stordammen «bak ryggen» på fotografen.

Innhold

Styreleders spalte	s. 2
Konneruds lengste skolevei	s. 4-5
Trikotasjearbeideren som ble skogsbestyrer	s. 6-7
Da Skoger ble Drammen	s. 8-9
Randi vil ha en epost fra deg	s. 9
Det var «Tanken» som telte for gutta	s. 10-11
Der «kjerkegjengen» regjerte	s. 12-13
Fornøyd utfløtter	s. 14-15
Malmveien fra Konnerud til Eidsfoss	s. 16-19
En sjøens antihelt	s. 20-21
Med aner til Tørjevollen	s. 22-23
«Avskjed fra bygden» i lydopptak	s. 24
Livet på setra	s. 25
Mitt barndomshjem Rønnehue II - De tøffe takene	s. 26-27
Bilder vi trenger hjelp til	s. 28
Vedtok å øke kontingenten	s. 29
Spennende besøk på Midgard-senteret	s. 30
Bredt program på Skjeldrumsaga	s. 31
Velkommen til Vestskogdagen	s. 32

Det var «tanken» som telte for gutta
s. 10-11

Malmveien fra Konnerud til Eidsfoss
s. 16-19

Hjelp oss å bli enda bedre

Vi i redaksjonskomiteen jobber hele tiden for å gjøre Historielagsnytt til et enda bedre blad. For å få til det, er vi avhengige av innspill, innsendt stoff og respons fra leserne våre.

Hvis du har lyst til å levere innhold til Historielagsnytt, eller hvis du har saker du mener vi bør skrive om, ta kontakt via mail til redaksjon@skhist.no eller på telefon 93256232.

Vennlig hilsen
Bjarne Dramdal Erichsen

Historielagsnytt

Ansvarlig utgiver:

Styret i Skoger og Konnerud Historielag.
Nr. 1 mai 2016 35. årgang.
Bladet kommer ut to ganger årlig- vår og høst
-og sendes alle medlemmene i Historielaget.
Opplag: 750 eksemplarer

Styret

Leder: Hanne Fretheim
Nestleder: Jan Sundby Ekeberg
Sekretær: Anne Lise Bjørge Erichsen
Kasserer: Randi Raaen
Styremedl.: Tore Chr. Skjeldrum
Styremedl.: Linda Skjeldrum
Varamedl.: Steinar Knutsen
Varamedl.: Jan Haldor Skramstad

Redaksjonskomité:

Redaksjonen tar imot stoff og bilder fra Skoger og Konnerud.

Redaktør: Bjarne Dramdal Erichsen
Epost: redaksjon@skhist.no
Medlem: Inger Johnsrud
Medlem: Haldis K. Sørby
Medlem: Ingvild Anita Velde
Medlem: Tone Sverreson Ørmen

Fotokomiteé

Tar imot bilder fra gammel og nyere tid.
Leder: Ingar Steen
foto@skhist.no

Teatergruppa - Det Dramatiske Selskap

President Arild Sønstrød

Bygdesamlingen på Borge

E-post: post@skhist.no

Postadresse

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Hjemmeside og e-post

E-post: post@skhist.no
Web: www.skhist.no

Lay out: Print Konsult, Andebu
Trykk: Trykk Service AS, Drammen

Forsidebilde

Hans Myhre, Hans Peter Fleischer og Tom Hayden ved en gammel Selje langs malmveien fra Nikkerud til Eidsfoss. Foto: Reidar Halden.

Konneruds lengste skolevei

«Han Gunnar og han Petter,» kan vi huske moren Emilie Bråthen sa på klingende Nordlansdialekt for mange år siden da hun skulle omtale de to guttene sine på nå henholdsvis 90 og 87 år.

Tekst: Per Runar Thoresen.

Foto: Erik Grinderud/

Per Runar Thoresen

Vi har besøkt 90 – årige Gunnar Bråthen og hans kone Ruth som bor ved Ormetjern på Stubberud like ved grensen mot Nedre Eiker. Hele sitt liv har Gunnar bodd ved Ormetjern.

Gunnar bygde i 1960 huset der han nå bor på nordsiden av Stubberudveien der hvor det alltid er strøken plen og ryddig, like før snuplassen til bussen.

Broren Petter (87) har vi også tatt en prat med. Han fikk seg tomt i Jarlsbergveien i Konnerud sentrum på 50 tallet og har siden bodd der.

Fra Hogstevollen til Småbruket Bråthen («Bråtan»)

Guttenes besteforeldre bodde på Hogstevollen (en boplass innenfor Nikkerudgruvene) og kjøpte senere i 1872 Bråthen ved Ormetjern.

Småbruket Bråthen ligger som den første eiendommen på høyre siden ved veien inn mot SIF-hytta. Her var det 4 barn som vokste opp. Eldstebroren døde tidlig i en trafikkulykke

Gunnar Bråthen i godstolen.

Gunnar var nr. to i flokken og mellom Gunnar og Petter var det ei søster som fortsatt lever men hun bor ikke på Konnerud. Tydeligvis masse gode gener hos disse ungene.

Gunnar er litt klein til bens, mens Petter spretter rundt som en ungfole. Klare i toppen er de begge og har mye og fortelle fra gamle dager, så her blir det bare små bruddstykker.

En smilende Petter Bråthen.

Bestemoren Pertronella var født på Hogstevollen (død i 1940) og giftet seg med en svenske Johannes Ericson som døde i 1927. Guttene var bare 5 og 2 år gamle da faren gikk bort og det var nok en krevende tid for enken Emilie Bråthen som skulle ta seg av de 4 barna.

Moren Emilie

Moren Emilie var en personlighet med sin markante Nordlansdialekt. Hun var tvers i gjennom en rettskaffen person. Som av- isgutt på Stubberud midt på femtitallet opplevde jeg at hun med sin verbale kraft ikke sparte verken «fintfolk» eller andre hvis hun fant det nødvendig.

Livet på Bråthen var som på de fleste småbruk den tid med noen få husdyr, salg av melk til naboer og hyttefolk og lek med 3-4 gutter fra nabolaget.

På søndagene spedde man på med en liten kafeteria til hytte og fritidsfolk som gikk forbi.

Ormetjern var jo kjent for sin tidlige islegging og skruskøyter med remmer til festing på støvlene var en hyppig virksomhet blant gutta. Remmene var slitne og gamle men penger til noe nytt var det ikke tale om. Byens bandyklubber var tidlig på Ormetjern og trente. En populær hobby var å lete opp bandyballer som var forsvunnet inn i siv og kratt. Bandykøller laget man av høvelige evner man fant ute i skogen. Ellers var det mye skigåing og hopping bl.a. i Skioldbakken. Det ble tidvis også litt tid til fotball på diverse løkker i nærområdet og litt lenger ned ved Konnerudkollenområdet.

Bråthen fra ca. 1920-tallet.

Et maleri av Bråthen fra ca. 1950.

Guttene måtte tidlig ta sin tårn på småbruket, det seg være bæring av vann i drops-spenn eller bistå med foring av dyra. Under krigen så hentet de sogar spesialmose på Leitjern for foring av grisene. Guttene var i sine beste ungdomsår under krigen og kan fortelle om norske hjemmestyrker som lå inne i Katthusdalen og om russere de møtte på Riseplassen. Ikke all mat kunne produseres på småbruket og da var det å ta seg ned til Skallstad Landhandleri. Posten måtte hentes på Tveten innenfor Grindrudbakken der postmannen bodde.

Lang skolevei

Ingen buss og dårlig med brøyting vintertid var status da de begynte på Konnerud skole. Mange steder i vårt vidstrakte land har man nok lang skolevei men de som bodde i dette området hadde Konnerud's lengste skolevei på rundt 5 km. Slitsomt nok selv om en gikk annenhver dag på skolen. I perioder var skolen på Konnerud gamle bedehus og Fredli pensjonat da Konnerudskolen brant i 1933. De hadde «frøken» Ekholt i småskolen og senere bestyrer Heggen og lærer Olaf Haveråen og fru Gjestvang. Den første brøytingen foregikk med hester og en treplog fra Teien i Sande og det var 3-4 lokale hesteeiere som delte på den jobben.

Konfirmasjonen

Å bli konfirmert var jo både nødvendig og viktig på den tiden og for Bråthen-gutta var det ikke noe unntak. Undervisningen kunne være både streng og krevende og Skogers sogneprest Garåsen (født i Gausdal) fikk Gunnar gjennom nåløyet, mens sogneprest Andreas Birkeland sjekket ut at Petter kunne sin katekismus.

Redningsmenn

Gunnar forteller om en episode hvor han og broren og en nabo reddet en kar fra drukningsdøden i Ormetjern. Vedkom-

mende – en lokal kar som gutta kjente godt - havnet i vannet og han var ganske så full. Han lurte på om han hadde havnet i en «møkkakjeller» Etter mye strev fikk de vedkommende opp på det tørre. En slik redningsdåd var ganske så naturlig, selv om «Carnegis Heltemedalje» neppe var noe tema der inne i Stubberudkroken.

Jobb i industrien

Gunnar likte seg sånn passe på folkeskolen og noen mer utdannelse var det verken økonomi eller sedvane for verken for han eller broren.

For Gunnar ble det å jobbe i industrien og han har jobbet på Tyri Fabrikker der de blatt annet produserte stearinlys og på Norwegian Paper Mill på Grønland hvor hans kone Ruth også jobbet. Etter hvert gikk det noen busser inn til Ormetjern og det ble å tørne ut med 6-bussen hver morgen og hjem med 17- bussen. Var det mye snø måtte bussen ofte gi tapt og da var det å ta beina fatt.

Tømmermann

Petter havnet mer tilfeldig inn i tømmermannsfaget etter at noen så han hadde håndlag for slikt. Hans første lære var hos Tømmermester Olaf Ekholt . Det var han som bygde Skiold-hytta og for øvrig var gift med lærerinnen Anna Ekholt. Senere ble det forskjellige mestere før han overtok som vaktmester ved skoler i Drammen Kommune. Lengst fartstid hadde han på Vestbygda skole.

Petter har alltid vært svært aktiv, og det vil fortsatt ikke være overraskende om du møter ham med hammer og sag i hånden. Etter at ungene hadde hatt småbruket sammen i mange år, ble det til at Petter overtok småbruket, et sted han flittig har brukt både hammer, sag og øks.

Tabor, det lille, bedehuset på vei inn til Mjøndalshytta var stedet for årlige sammenkomster og ikke minst i jula hvor mange julekaker med rosiner har blitt fortært.

Verken Gunnar eller kona Ruth som er fra Ryghseter ved Hagatjern er blant de kravfulle som belaster samfunnet mer enn nødvendig. Helsa tilråder ikke at Gunnar kjører bil lenger, men hyggelige og snille som de bestandig har vært, får de god hjelp av gode naboer og venner.

Fridde over kommunegrensen

Latskap var det vel neppe, men aksjonsradiusen var jo begrenset på den tiden. Slik førte det til at Gunnar og kamerater frekventerte Hagatjerns nærområde hvor han traff sin tilkommende Ruth Ryghseter og siden har de holdt sammen. Petter frekventerte de mer urbane strøk og fant sin Inger Johanne i Drammen.

Vi takker Gunnar og Petter for at de ville bidra med kunnskaper om den tids hverdagsliv. De fleste vil nok hevde at vi har det bedre i dag, men jammen var det deler av det livet som fortsatt er verd å ta vare på.

Bilde av Bråthen 2015.

Trikotasjearbeideren som ble skogsbestyrer

-Synet av ung skog i god vekst er flott, da blir jeg virkelig glad, sier Erik Juel. Han har vært skogsbestyrer på Selvik Bruk A/S i 27 år.

Av Tone Sverreson Ørmen

Født i Drammen, men oppvokst i Kragerø. Begge besteforeldrene på farssiden kom fra Drammen. Slekten kom fra Anders Juel som var lensmann i Skoger en gang i tiden.

- Min far drev trikotasjefabrikk i Kragerø. Han trodde vel jeg skulle gå den veien, sier Erik Juel. Da han ble sendt til Tyskland for å lære om strikkemaskiner, fant han ut at det var naturen han hadde lyst å jobbe med.

Kragerø Trikotasje eller Sol, som faren startet opp i 1935 ble ikke Eriks fremtidige arbeidsplass. Skogen og skogsdrift ble hans yrkesvalg.

- Jeg startet på Sønsterud på Flisa, linje om skogbruk, etterfulgt av skogskole på Steinkjer. Deretter ble det Ås Landbrukshøgskole.

Startet skogskole i Hellas

Han jobbet en periode som vitenskapelig assistent. I denne perioden ble han med på å starte skogskole i Hellas. Der var det store trær og ulendt og bratt terreng, slik som det er i Norge. For 27 år siden startet han på Bruket i Andorsrud.

- Jeg hadde akkurat startet som skogsbestyrer i Våler på Hedemarken, da stillingen i Skoger ble utlyst, forteller Erik Juel.

Sverre Skurdal skulle gå av på Bruket og Erik Juel startet i 1988 sin jobb som skogsbestyrer i Selvik Bruk A/S. Da jobbet det 8 mann på heltid med skogbrukseiendommen på 64 000 dekar. Skurdal var sjef for skogen på Vestskogen fra 1958 – 1988.

En interessant jobb

- Jobben har vært variert og interessant i alle år, sier Erik. Han fikk høre av noen kamerater at han var heldig som fikk gå på jakt i arbeidstiden.

- Og det var jo sant, men det var mye annet som også skulle gjøres selv om de ikke trodde det, legger han til.

- Vi har lagt mye arbeid i oppgradering av veiene. Det var en veiplan fra tidligere skogsbestyrer Lie som skulle oppgraderes, sier Erik.

Elgjakt var prioritert

Men har det vært mye jakting i arbeidstiden da?

- Ja, elgjakta har alltid vært prioritert med Andresen familien og andre gjester, sier Juel.

Fakta

Skogarealet til Selvik Bruk er totalt på 64 000 dekar. Av dette er vel 55 000 dekar produktiv skog. Uproduktivt areal er vann, myrer og fjell hvor det ikke vokser skog. I uproduktivt areal inngår også naturreservater som er områder myndighetene har fredet for kommersiell skogsdrift, men som fortsatt benyttes til fri ferdsel og jakt. Vanlig gran er det dominerende treslaget og utgjør over 80% av volumet på eiendommen.

Deler av eiendommen går inn i to større naturreservater. I sør ligger Presteseter naturreservat, hvor 2 575 dekar av reservatet er på Selvik Bruks eiendom, og i nord ligger Bremsåsen naturreservat, hvor 113 dekar av reservatet ligger på Brukets eiendom. Ellers finnes det tre små våtmarksreservater på eiendommen. Det produktive arealet av disse naturreservatene omfatter ca. 2 000 dekar.

- Vi drev med jaktguiding en periode, for de som ville leie seg inn, legger han til.

Skogsbestyreren har også vært på jakt utenom arbeidstiden til andre land.

På gulvet i stua på Konnerud ligger en liten svart bjørn.

-Jeg har skutt to bjørner på jakttur til Newfoundland. Vi var en guttegjeng som startet med fisketurer og endte opp med noen jaktture til utlandet, sier han og smiler beskjedent.

Eiendommen på Vestskogen er stor.

-Hvordan har du klart å holde orden på hele området, har du noen gang gått deg bort?

- Ja, sier han og humrer litt. Det skjedde under elgjakta. Jeg var opptatt av losen og hadde nesa i bakken, sier han og plutselig viste jeg ikke hvor jeg var. Han husker en annen gang også, på Trytjernåsen.

- Plutselig kom tåka og vi gikk i ring, det var litt flaut, sier Erik.

Skogsbestyreren har mange hyggelig minner i skogen. Han gleder seg over ung skog i god vekst og forteller at det er et flott syn som han blir glad av.

Men Erik Juel har gjort mer enn å passe på skogeiendommene. Han har vært en aktiv syklist i mange år og har blant annet syklet Trondheim-Oslo, Birken, Vätternrunden og Telemark Tours.

Vätternrunden er verdens største arrangement innen fritidssykling, et ritt som går rundt innsjøen i Sør-Sverige og er på ikke mindre enn 30 mil. Og dette løpet har Erik syklet 15 ganger, han skryter ikke, men sier det forsiktig. (Men jeg ble veldig imponert, for jeg vet hva det vil si å sitte noen mil på et sykkelsete).

Treningsturene til Juel gikk på asfalt rundt Sande og Svelvik eller Eikeren et par ganger i uken. Han har bare hyggelige minner fra sykkelsetetog var heldig å aldri komme opp i store uhell med skader. Det er kanskje derfor han har planer om å bruke litt av tiden som pensjonist på sykkelsetet. Men han må bare kjøpe seg en ny terrengsykkel først.

Sverre Skurdal og Erik Juel på Øvre Rønnehue i 1989 da Juel begynte i jobben i 1989. Foto: Privat.

Herskapelig

- Det var vel spesielt å bo i huset på Andorsrud, hvor Leo Trotskij hadde oppholdt seg da han var på Andorsrud, midten av -30 tallet.

Det herskapelige huset i Andorsrud var bygd på 1750 tallet, og påbygd mange ganger. Minda Fjell, tanten til den kjente maleren Kai Fjell, drev pensjonat der. Det var hun som hadde Leo Trotskij innlosjert.

-J a vi har vært heldige som har fått vært en del av dette.

- Største gleden har vært alle de hyggelige menneskene og alle historiene som har betydd mye for eiendommen, sier Erik Juel. Han ser tilbake på 27 år med bare hyggelige minner. Nå er det kona, to døtre, fire barnebarn og den lille dachsen som får Eriks oppmerksomhet. Skog og grønne åser kan han kose seg med å nyte fra sitt nye stuevindu på Konnerud, for der kan han sitte i godstolen sin og se utover Skogerbygda.

Erik, Juel og Sverre Skurdal, med Selvik Bruks daværende eiere, Mona Andresen og Nicolay Andresen. Foto: Privat.

Da Skoger ble Drammen

Debatten om kommunesammenslåing pågår for fullt rundt Drammen nå, og det preger også avisene. Mange fra omliggende kommuner tror, tenker og mener mye, mens drammenserne er relativt tause. Kanskje er de ikke så bekymret for eventuelle sammenslåinger. Det er bare drøyt femti år siden sist, og det viste seg at det gikk ganske greit for begge parter i daværende Skoger og Drammen kommuner.

Av Inger Johnsrud

Selv mener jeg å huske at nyttårsaften 1963 ble feiret med et visst vemod. Da nyttårsrakettene gikk opp, eksisterte ikke Skoger kommune lenger, og vi var heller ikke lenger en del av Vestfold. Det siste hang kanskje ekstra lenge i. Skogerbøringer kom vi uansett til å forbli - Drammen eller ikke Drammen, men det var rart å ikke lenger være Vestfolding. Lag i bygda fortsatte da også å være tilknyttet Vestfold, og enn i dag er det Vestfoldbunaden som gjelder i Skoger. Men ellers var det ikke store forandringen å merke. Det var jo Drammen som hadde vært «Byen», der vi handlet. Og tungvint hadde det vært å måtte dra til Hol-

mestrand Sørenskriverkontor for å ordne offentlige papirer. For ikke å snakke om hvis noe ble sjuk og måtte hentes i sjukebil, og pårørende måtte ta toget etter helt ned til Tønsberg!

Da min generasjon begynte å bli gifteferdige (for det ble man jo den gang), ergret mange seg over byggestoppen som Drammen kommune hadde innført i Skoger. Det var Fjell og Konnerud som skulle bygges ut. I Skoger måtte du ha odel på en gård for å bli boende i hjembygda. I min klasse på 30 ble 4-5 boende igjen. Dette gikk ut over tilveksten til skoler, lag og menighet. Faren min førte sin egen kamp for et gamlehjem i Skoger. De eldste måtte også ut av bygda når de ikke lenger kunne bo hjemme. Det må de fortsatt.

Men i etterkant kan vi jo se at byggestoppen har hatt sine fordele. Det meste av matjorda er fortsatt bevart. I motsetning til hva som skjedde da Lier avga Åssiden i 1951, og massevis med flat, fin matjord ble bygd ned i Drammens desperate jakt etter boliger og lettvinde løsninger.

Sammenslåingen, eller innlemmelsen som det jo var i 1964, omfattet store områder sør for Drammenselva og Drammensfjorden. Bare Strømsø og Tangen var i Drammen kommune, resten lå inn under Skoger kommune. Beboerne i Skoger fikk sykehuset

Det siste kommunestyret i Skoger kommune i tidsrommet 1960 -63. Skoger ble slått sammen med Drammen 1 januar 1964. Første rekke sittende: Harald Engellor, Kjell A. Pettersen, Rolf Olsen, T. Underberg, Wilhelm Schwach, varaordfører Einar Mortensen Svanda Friise, Aarstein Fjeld, Egil Eskerud, Odd Marheim, Torbjørn Andresen.

Andre rekke: R. Stahl,rådmann, Per Wendt Andresen, Leif Unnerud, Anskar Andersen, Rolf Hansen, Jul Larsen, Eugene Nilsen, Ingrid Brunsell, Erling Halvorsen, Reidar Lindberg, Endre Kirkhorn, Hans Skjeldrum, Rolf Bråthen, Alf Bernh. Hove, formannskapssekretær.

Tredje rekke: Bjørn Lehn, Normann Solberg, Alf Nordlie, Bodil Egge, Kjell Sandberg, Aasmund Vestengen, Øyvind Storm Idahl, Frank Harvik , Sigfred Heggseth.

Fjerde rekke: Einar NYhus, Olav Rygren, Andreas Fure, John B. Hoan, Jørgen Kristoffersen, Knut Fjellvang, K. Vik Andersen, Rolf Normann Andersen.

og skoleplasser i middelskole og gymnas, som Skoger tidligere hadde betalt seg til.

Hva fikk så Drammen, i tillegg til masse tomtearealer og en befolkningsøkning fra 31.000 til 45.000? I Skogerpakka lå det selvfølgelig pene ting, som Gulskogen gård, Austad gård og Skoger gamle kirke. Men også nyttige ting, som Sunland Jernbaneverksted, Sundland Papirfabrikk, Gulskogen Cellulose, Nøsted Bruk og Drammens Glassverk, samt mange småbedrifter.

31. desember 1963 var en gledens nyttårsaften for Drammen kommune, med nytt armslag og forsinkede julegaver. For Skoger kommune ble det et gravøl, men for de pårørende viste det seg, som etter alle gravøl, at livet går videre. Og i dette tilfellet på en stort sett grei måte. Etter hvert har tilknytningen til Drammen vokst seg sterkere, og nå er vi stolte av byen, som fullt og helt er blitt VÅR by.

Navneskifte fra Skoger til Drammen. Foto: Reidar Halden.

Randi vil ha en epost fra deg

Historielaget samler nå inn epostadressene til medlemmene. Målet er å kunne kommunisere med alle våre medlemmer på epost, det vil si alle medlemmer som har en epostadresse. Og det har de aller fleste nå.

Kasserer Randi Raaen står for innsamlingen, og ett av målene med det er å slippe å sende ut fakturaer med medlemskontingenten i posten hvert år. Portoen er en betydelig kostnad for Skoger og Konnerud Historielag, og ved å i stedet sende ut fakturaene på mail er det mye å spare.

I tillegg er det praktisk å kunne sende ut informasjon til alle medlemmene på mail om arrangementer og aktiviteter som kan være av interesse.

Send en epost til randi.raaen@ebnett.no eller post@skhist.no med din kontaktinformasjon, så registrerer Randi deg og du bidrar til at historielaget sparer penger som heller kan brukes på aktiviteter i laget.

Kasserer Randi Raaen vil gjerne ha en epost fra deg. Foto: Bjarne Dramdal Erichsen.

Det var «Tanken» som telte for gutta

Esso Konnerud solgte sin siste dråpe bensin 30. juli 2009. Men siden den gang har bygningen blitt brukt til bilbransjen. Fra bilsalg til rustbehandling, men nå er det historie og de siste rustne tider er over.

Av Tone Sverreson Ørmen

Gravemaskiner har denne våren inntatt området og fjernet alt som minner om Esso, bydelens store samlingspunkt. Spor av smøregrav og vaskehall er vasket bort.

En tiger på tanken var markedsføringsslagordet. Og «Tanken» var alltid et samlingspunkt for de tøffe gutta. Esso-perioden på Konnerud, har hatt en stor betydning for mange. For på små steder som Konnerud, var det bensinstasjonen som var knutepunktet. Det var der folk møtes. Det var stort sett guttas sted, men man kan tenke seg at det var der de unge jentene gikk for å se på gutta. I håp om å se en de drømte om og kanskje få sitte på en prøvetur, hvis de hadde fått låne pappas bil, eller kjøpt seg et nytt vidunder.

En fornøyd Jan Fredrik Ørmen med ny brukt DBS-sykkel ved Esso på -60 tallet. Foto: Privat.

Nybygd Esso-stasjon på Konnerud i 1965.

«Tanken» var samlingspunkt for Asle Wang og de andre gutta.
Foto: Privat.

Fra bensin til frityrolje

I årene etter krigen var det restriksjoner på bilsalget her til lands. Først i 1960 ble disse opphevet og bilsalget sluppet fri. Resultatet ble en voldsom økning i personbilparken.

Den første bensinstasjonen i Norge dukket opp på 1920 tallet. Men Konnerud fikk sin Esso i 1964. Esso var stedet for de som vokste opp på Konnerud i 1960-70- bydelens samlingspunkt.

- Gutta på Konnerud samlet seg alltid på «Tanken», sier Asle Wang.

-Enten de skulle vaske, polere eller snakke om biler. Hestekrefter og dekk typer var ofte et tema, men enkelte dager var det bare å slappe av i gresset, og beundre biler som kom innom for å fylle tanken eller kanskje jenter som gikk forbi.

Esso-stasjonen like før nedleggelsen i 2009.

Fakta

- Ble i 1965 tildelt de første lisenser på norsk sokkel-
- Første selskap som startet leteboring i 1966.
- Slagen Raffineriet ved Tønsberg åpnet i 1961
- I 2004 hadde Esso 337 bensinstasjoner i Norge.

I perioden 1960-65 ble antallet personbiler på norske veier mer enn fordoblet. Denne voldsomme veksten førte også til større etterspørsel etter drivstoff og produkter til bilvedlikehold. Bensinstasjonenes funksjon begynte også å endre seg. I starten hadde salget hovedsakelig dreid seg om bensin og bilrelaterte produkter. Etter hvert kom flere artikler i salg i lokalene. Flere av de gamle bensinstasjonene begynte dermed å bli for små. Statoil kom til Konnerud og det ble konkurranse om kundene.

Handleposer med mat

Rema 1000 sikret seg området til Esso Konnerud. De ville bygge ny matbutikk på Konnerud. Det har gått syv år og nå er papirene kommet gjennom den kommunale behandlingen og butikk planene begynner å nærme seg.

Putt en tiger på tanken var slagordet. Oljeselskapet Esso hadde vel datidens målestokk med et enormt markedskampanje budsjett. Men nå er både tigreren og tanken borte.

Riksarkivene har en ny fototjeneste på nett, fra 11. mars kom flere store fotosamlinger med historiske bilder. Men de trenger hjelp fra publikum.

- En del bilder vet de lite eller ingenting om, og vi spør derfor om hjelp til å stedfeste fotografiene. Dersom du/dere kan hjelpe med å plassere bensinstasjonene i rett kommune og fylke, er dere med på å forenkle hvert enkelt søk og gjøre vår fototjeneste bedre. De skal nå ha 600 bilder av Esso-stasjoner i Norge, de kan du se på Digitalarkivet.no med også på Flickr finnes det en egen gruppe for bilder av gamle bensinstasjoner.

Her er bare restene igjen av «Tanken». Foto: Tone Sverreson Ørmen.

Der «kjærkegjengen» regjerte

I dag kan jeg rusle på området rundt gravkapellet, ta en sveip nedom kirkegården, ja sågar sette meg litt på kirkemuren om jeg får lyst, uten at noen bryr seg med det. Skjønt å sette seg på kirkemuren sitter fortsatt langt inne. Sånt gjør man bare ikke. Selv om jeg ikke har helt klart for meg hvorfor.

Av Inger Johnsrud

I min ungdom var dette området strengt forbudt, iallfall på kveldstid! Her holdt nemlig «kjærkegjengen» til! En ungdommelig vederstyggelighet, ja en skam for Skogerbygda! I følge visse stramme fruer. Og min forsiktige mor ville selvfølgelig ikke at de samme fruer skulle ha noe å utsette på hennes datter.

Fristet av epler

Ergo måtte jeg ikke bli sett sammen med denne «kjærkegjen-

Skoger kapell holder åpent med kaffe og vafler til de som kommer for å stelle graver hver torsdag i sommerhalvåret. Foto: Inger Johnsrud.

Arbeidsudgifter ved Kapelle		
20.00	Johan Larsen for rydningsarbeid	20 00
10.00	Korleggen Tærg	3 37 50
2.6.00	Karl Johansen	3 60 00
22.00	Karl Johansen	4 60 00
24.00	Karl Johansen	5 102 50
24.00	Karl Johansen	6 173 00
28.00	Maler Jens Lethim malning 18.00	7 80 00
7.00	Jens Lethim rest	8 100.00
3.00	Johan Larsen for arbeid	9 5.00
6.00	Johs Johnsrud	10 9 10
8.00	Elektrikerarbeid	11 115 30
9.00	Kredsykkelen for B. Bug	12 11 58
		Kr 244 18

Regningen fra oppussingen i 1927.

gen», ungdommer som i mangel av fritidsklubb eller annet sted å gå inn, samlet seg i det fri, sentralt i bygda, nemlig rundt kirkemuren. Hva drev de så med, denne skrekkelige gjengen, bortsett fra å møte jevnaldrende av samme og – ikke minst – motsatt kjønn?

Det verste som skjedde var nok at eplene til Gun'sen frista for mye. Det ble satt opp halvannet meter høyt gjerde med seks strømførende ledninger som beskyttelse mot rampen. Men en fremmelig guttunge med spesiell interesse for strøm fikset greit denne hindringen.

Åskollen-rampen

Det var for det meste Åskollen-rampen og noen slamper fra

Frydenhaug-området som trakk ut til bygda og Skogerjentene. En og annen bygdegutt slang også innom i gjengen. Gjemsel i høstmørket skapte kjærestepar, men de fleste varte ikke så lenge. Det var ennå helt greit å bytte litt. Den eneste fra denne gjengen som til sist endte opp med ei Skogerjente for godt var min egen mann. En streng mor og en lydig datter til tross – kjærlighetens veier er uransakelige.

Ungdommer er ikke lenger å se når jeg nå rusler rundt kirken og gravkapellet. De sitter nok på hvert sitt rom med iphonen. Men ellers ser alt ut som før. I farfars gamle protokoller fant jeg byggregnskapet fra 1927 da kapellet sto nyoppført, og det er morsomt å se på pengeverdiene fra den gang.

Regning fra Vinmonopolet

Utdrag fra regnskapet viste blant annet disse summene:

Arkitekt Walstad fra Drammen kr 1400,-.

Rørlegger Berg kr 37,50.

Elektricitetsværket kr 115,50.

Assuranse kr 23,25.

En ovn fra Axel Helgeland kr 294,97.

Frakt av ovn kr 9,80.

Drammens Tidende, to regninger kr 33,44.

Gjørtler C.P. Larsen kr 393,-.

Gratiale til arbeiderne kr 100,-.

Fra festinnvielsen kan man lese om følgende utgifter:

Husum kjøttforretning kr 36,28.

Blomsterforretning kr 2,70.

Og faktisk: Vinmonopolet kr 14,-.

Den beryktede «kjærkegjengen», slik tegneren husker den.

Vafler og kaffe

Kapellet er blitt avvigslet og pusset opp innvendig for noen år siden, og holdes nå åpent hver torsdag i sommerhalvåret for vafler og kaffe til de som kommer med kirkebussen for å stelle graver. Men utvendig er alt som da «kjærkegjengen» samlet seg ved kirkemuren. Hvis man ikke løfter blikket mot sentralkirkegården, da. Men den saken lar jeg hvile i fred.

Knalltilbud! - Gaver med innhold

Unikt innblikk i Konneruds 2-300 år gamle historie fra Gruvedriften da det jobbet 3-400 personer på Konnerud.

En bok til kr 150,- eller 2 bøker til kr 200,- (du velger bok)

Bestilling:

epost til post@skhist.no

1 bok
kr 150,-

Begge bøkene
kr 200,-

Fornøyd utfløtter

Etter mange år i utlendighet med studier i Tyskland og jobb i Oslo, var det naturlig å søke tilbake til røttene og hjembyen Drammen. Valget falt på et av Drammen Boligbyggelags mange prosjekter på Konnerud først på 1980-tallet.

Av Reidar Chr. Hyldetoft senior

Ryktene visste å fortelle at Konnerud hadde et godt omdømme som en perfekt plass for oppvekst vilkår for barn og unge. Det formodes at tilflyttede barnefamilier de etterfølgende år har hatt samme motivasjon for etablering på Konnerud.

Lære deg seder og skikker på stedet

Flyttedagen ble 28. mars 1982. Vi holdt på å snu i døren til det flunkende nye rekkehuset i Djupdalen. Snøen var allerede langt opp på inngangsdøra, og den lavet fortsatt ned. Og det året var det påfyll fra oven hele etter vinteren. Snøen lå langt etter 17. mai. Konnerud hadde vist seg fram! Senhøstes året før var jeg på befaring i Djupdalen for å rekognosere byggeprosjektet. Ute på veien traff jeg en eldre konnerudkar. Vi kom i prat. Da han skjønnte at jeg var en potensiell innfløtter, kom det: «Nå har vi kjempa for asfalt og bussforbindelse her på Høylandet i 50 år,- og dere innfløttera får begge deler på en gang!» Det var første gang jeg hørte uttrykket «Høylandet». En flott lokal hyldest til stedet hevet over tåkehavet nede i urbane Drammen bykjerne. Konneruds vinterfortrinn kjente jeg godt fra før. Som gutt og Skiold-medlem hadde jeg hoppet både i Skioldbakken og Kavlemyra. Dessuten plompa på Ormtjern med bandykølle og skøyter. Det tidligere jordbruks- og gruvesamfunnet var godt i gang med en omfattende endringsprosess. Fra et innbyggertall på 2400 økte store utbyggingsprosjekt

Reidar Chr. Hyldetoft senior.

raskt mot 10.000. Selvfølgelig bærer Konnerud preg av befolkningsveksten. For å kunne kommunisere med lokalbefolkningen bør du kjenne historien. Min hustrus onkel Mentz på Askøy ved Bergen, ga meg i sin tid et godt råd: «Når du kommer til en fremmed og ukjent plass, skal du oppsøke lokalbefolkningen og lære deg seder og skikker på stedet. Da vil det gå deg vel.»

Populært allerede før 1900

I Skogerboken, utgitt i 1931, står det bl.a. å lese: «Konnerud er blitt for Drammen hvad Nordmarken og andre nære mere eller mindre skogbevakste strøk er blitt for Oslo. Byfolkene har bygget en mengde huser der, helt fra temmelig anseelige villaanlegg til beskjedne hytter. Det er omtrent 35 år siden denne byggevirkosomhet begynte (red. anm. 1895). For 25 år siden hadde disse husenes antall ikke nådd 20. Mens det nu formelig vrirler av dem, især på de midtre gårder i sognet. Etter at man har fått den bekvemme rutebilforbindelse har det også begynt å bli en del folk, som bor fast der oppe. De reiser hver dag ned til sine forretninger eller sitt arbeide i byen. Uten å fastslå rekkefølgen, kan det av dem som først bygget eller kjøpte sig hus heroppe nevnes ingeniør Kasper Hansen, urmaker L. Eriksen, landskapsmaler Barlag, Trygve Hoff, fotograf Rude, bryggerieier Gustav Wriedt, urmaker H. Pedersen, agent H. Ramberg og kasserer Herm. Jensen. I de senere år har også en del pensjonister og rentister slått seg ned på Konnerud.» Sett på maken! (Red. anm.)

lig anseelige villaanlegg til beskjedne hytter. Det er omtrent 35 år siden denne byggevirkosomhet begynte (red. anm. 1895). For 25 år siden hadde disse husenes antall ikke nådd 20. Mens det nu formelig vrirler av dem, især på de midtre gårder i sognet. Etter at man har fått den bekvemme rutebilforbindelse har det også begynt å bli en del folk, som bor fast der oppe. De reiser hver dag ned til sine forretninger eller sitt arbeide i byen. Uten å fastslå rekkefølgen, kan det av dem som først bygget eller kjøpte sig hus heroppe nevnes ingeniør Kasper Hansen, urmaker L. Eriksen, landskapsmaler Barlag, Trygve Hoff, fotograf Rude, bryggerieier Gustav Wriedt, urmaker H. Pedersen, agent H. Ramberg og kasserer Herm. Jensen. I de senere år har også en del pensjonister og rentister slått seg ned på Konnerud.» Sett på maken! (Red. anm.)

Djupdalen borettslag – barnas eldorado

Det har vist seg at Djupdalen har vært en perfekt sted for oss som barnefamilie. Helt fra innflyttingen bodde det andre familier her med barn i samme alder av begge kjønn. Det var lekeplasser og hageflekker som ble flittig benyttet, vinter som sommer. I påsken ble

Fornøyde barn i Djupdalen Borettslag. Alle fikk Spiraltrull i premie etter VM i Miniskiflyvning, årets påskebegivenhet. Bak fra venstre: Rennleder, Andreas Otterskred, Andrè (von Drei), Rune Sundling, Lars-Magnus Kristiansen, Skjult. Foran fra venstre: Ida Camilla Hyldetoft, Siw Ekeland, Marianne Sundling, Jørgen Nygård, Anders Nygård. Foto: Glenn Sundling.

Barnas store dag på Konnerud- 17. mai toget. Foran med hevet flagg går David Singh Badyal. I dag er han rektor ved danseakademiet i San Diego, USA. Videre i rekken Heidi Schade (lektor på Ila Skole), Marie Dorteia Hyldetoft (butikksjef i Karlstad) og Karine Muggerud (art designer i magasinet Seil og Seilas). Ingen skal hevde at konnerudbarn ikke kom seg fram i verden! Foto: Reidar Chr. Hyldetoft senior.

Håpefulle skijenter Elin Merethe Kristiasen tv. og Marie Dorthea Hyldetoft th deltok i skirenn på stadion. Men noen stor skikarriere ble det ikke på noen av dem, snarere to flotte mammaer i voksen alder. Foto: Reidar Chr. Hyldetoft senior.

det arrangert «minihopprenn», eller barneskirenn med premier til alle. De som hadde anledning stilte opp på dugnader og sommerfester. Mammaene var sosialt sammensveiset og passet barn for hverandre for de som kom i tidsklemma på vei hjem fra en travel arbeidsdag. Barna bygget vennskap og nettverk seg imellom. Jeg blir glad hver gang jeg hører døtrene nevner at de har barndomsvenner fra Djupdalen som venn på Facebook. Takk Djupdalen Borettslag for 30 gode år! Jeg er utrolig glad i Ragnhild Amundsens «Konnerudsang». Den ble uroppført ved Sanitetsforeningens 25. års jubileum i 1955. Sangen skildrer Konnerud-atmosfæren gjennom 4 vers,- et for hver årstid. Første vers er faktisk inkluderende for innfløttere:

*Jeg vet et deilig sted,
hvor allting ånder ro og fred,
det ligger høyt og fritt -
det sted er ditt og mitt.*

Bergenserne har et tilsvarende forhold til Nystemten – den avsynes alltid stående. Det burde også være et krav ved avsynging av Konnerudsangen, vår lokale nasjonalsang, spør du meg! Da er jo en innfløtter allerede gjennom Ragnhilds tekst tatt inn i varmen. Stedet er ditt og mitt. Mer inkluderende kan det neppe sies. I mange år hadde Konnerud eget barnetog 17. mai. Barnetoget samlet feststemte familier langs ruten, og bidro sterkt til den voksende bydelens identitet.

Konnerudsmitten traff skisprinten i 2003

Ingen kan hverken gi eller få noe gjennom en lukket hånd. Det er derfor viktig tidlig å la seg smitte som innfløtter. Smittekildene på Høylandet er mange og allsidige. Barnehage- og skoleaktiviteter som foreldrene blir engasjerte i. Senere deltagelse som bakkemannskap for de håpefulle i idrettslagets mange aktiviteter. Møte- og foreningslivet flourerer; Speiderne, Konnerud menighet, Sanitetsforeningen, Sjakklubben, Lions og Kiwanis for å nevne noen. Og hva består så smitten av? Jo, det å bli smittet av konnerudfolks to arvelige sykdommer videreført gjennom generasjoner; *Engasjement og entusiasme!*

Idrettslaget satte Konnerud på skiverdenskartet i 2003, gjennom på kort varsel, å gjennomføre den første skisprinten i Drammens gater. Omkvedet var: «Det er det bare Konnerud som kan gjennomføre». I etterkant er det blitt 11 vellykkede Skisprintere, samt

et renn på Konnerud Skistadion. Skisprinten 2016 ble av FIS omtalt som «*The best ever*».

Selvfølgelig ligger en formidabel dugnadsinnsats og planfase bak. Men i sum et resultat av at det på Høylandet bor skiinteresserte som gjennom generasjoner er smittet av den underliggende patriotisme og entusiasme som fortsatt preger det gamle gruvesamfunnet. Dessverre er det tradisjonelle Gomperudrennet historie. Det var fin lokal mosjon for svært mange i flott Konnerudnatur. Personlig gikk jeg 10 ganger, og Gomperudstatuetten som ble delt ut av DT & BB, er et kjært premieminne. Fra Gomperudtiden huskes Berit og Helge Dammen, som trakterte slitne og tørste løpere med saft eller varm buljong ved halvgått distanse ved Røde Kors hytta ved Stegla.

Utflytter til Skoger

«All ting til sin tid», heter det. Med utflyttede barn og tilbakelagt yrkeskarriere for oss begge, var tiden moden for en bomessig forandring. Valget falt på en leilighet i Gjerpenkollen Panorama rett ved hoppanlegget ved Fjellsveien. Vi er nå innlemmet i Skoger kirkesogn, og er vel da å regne som skogerbøringer. Det var vemodig å forlate Konnerud. Men oppsummert må det sies at det er svært fornøyd utflyttere, takknemlige for alt som er opplevd på Konnerud. Og siden flyttingen kun er til den andre siden av Strømsskogen, sies ikke farvel, men på snarlig gjensyn.

Men litt refleksjon får humøret opp gjennom å tenke gjennom hva har vi her som vi ikke hadde på Konnerud? En fantastisk utsikt fra Hurumlandet til Lierdalen og Tranby. Strømsåsrunden nesten i stua, og litt lettere logistikk med kjellergarasje og heis. Men vi må nok i likhet for karen jeg traff i Djupdalen for 35 år siden sloss for bedret bussforbindelse noen år. Men Konnerud er ikke glemt. Vi handler fortsatt ukentlig på Konnerudsenteret. Her treffer en jo kjente fjes i alle generasjoner. Skogerbygdas skjønnhet har for lengst blitt registrert.

En biltur på en solfylt sommerdag etter Jarlsbergveien, med gyldne kornåkre og staselige gårdsbruk på begge sider, er balsam for kropp og sjel. Inger Hyllseth skildrer dette så fint i Skogersangen: *Kjære venner, hør min tanke, om en bygd vi alle kjenner, den som kjærligheten tenner, når den tar oss i sin favn. Den gir grøde, den gir virke, som den gjorde i årtier, den har frodiggrønne ller, skogen selv har gitt den navn.*

Skoger vi vil hylle deg .....!

På Rødekorshytta ved Stegla tok Berit og Helge Dammen imot slitne og tørste Gomperudløpere i alle år. Rød saft og buljong var fast innslag etter en strevsom tur opp fra Sletta. Bare det å komme opp til alltid blide og serviceinnstilte Berit og Helge var et turmål i seg selv. Takk for gode minner! Foto: Ukjent Gomperuder.

Malmveien fra Konnerud til Eidsfoss

I tidlige tider ble veiene etablert der folk bodde. De gikk innom gårdene, kirkene og skysstasjonene. Først til fots, så med hest og kjerre og så kom bilen. Etter hvert ble utvidelser og kapping av svinger som ble ras-teplasser eller grodde igjen.

Tekst: Per Runar Thoresen.

Foto: Tom Hayden/Reidar Halden

Rallarveien er en annen type vei som bandt landsdeler sammen selv om det bodde lite folk langs veien.

Malmveien er en type vei vi har hørt lite om og det skyldes nok at behovet for veien var tidsbegrenset i tid og fordi det i hovedsak var en vintervei.

Eidsfoss Jernverk ved enden av Eikern ble etablert i 1697. Det var Caspar Herman Hausmann som etter forhandlinger med Grev Wedel Jarlsberg fikk lov til å etablere verket. Jernverkene hadde behov for vannkraft, malm og skog.

Verkets viktigste periode kom noe senere da Drammenskjøpmannen Peder von Cappelen overtok verket i 1795.

Nikkerudgruvene

Nikkerudgruvene på Konnerud (opprinnelig Aaserud gruber) som ligger på grensen til Nedre Eiker innenfor Steglevann hadde sin første drift på slutten av 1600 åra og her var det drift med diverse opphold helt fram til 1889. Gruvene ble overtatt av Eidsfoss Verk i 1697 og dermed oppstod behovet for transport av malm til Eidsfoss.

Malm til Eidsfoss kom til forskjellige tider fra forskjellige steder, men noe kom fra Konnerud og i en gammel opptegnelse finner vi flg:

I begynnelsen brukte Verket «hjemmemalm» fra Konnerudgruvene. I 1701 kjørte bønder fra 70 gårder i Sande 817 tønner Konnerudmalm over til Eidsfoss. De kjørte opprinnelig «lige forbie»

Hans Peter Fleischer med slagghklump på Gravdalsvollen.

Foto: Reidar Halden.

Her er fire av «malmgjengen» like ovenfor Thorrud, i siste del av malmveien fra Nikkerud til Eikern og Eidsfoss. Fra venstre Hans Peter Fleischer, Tom Hayden, Erik Bjørnløv-Larsen og Hans Myhre. Foto: Reidar Halden.

Rønnehue – over Svarttjerna og ned til «Torud Gaardene» ved Eikern. Derfra til «mas-ovnen»- en strekning på 6 stive Fjerdinger.

En Malmtønne tilsvarende 0.247 m³. I forhold til egenvekten på malm veide en slik tønne i underkant av 1 tonn. En fjerding = 2823,75m.

Eventyret må gjøres komplett

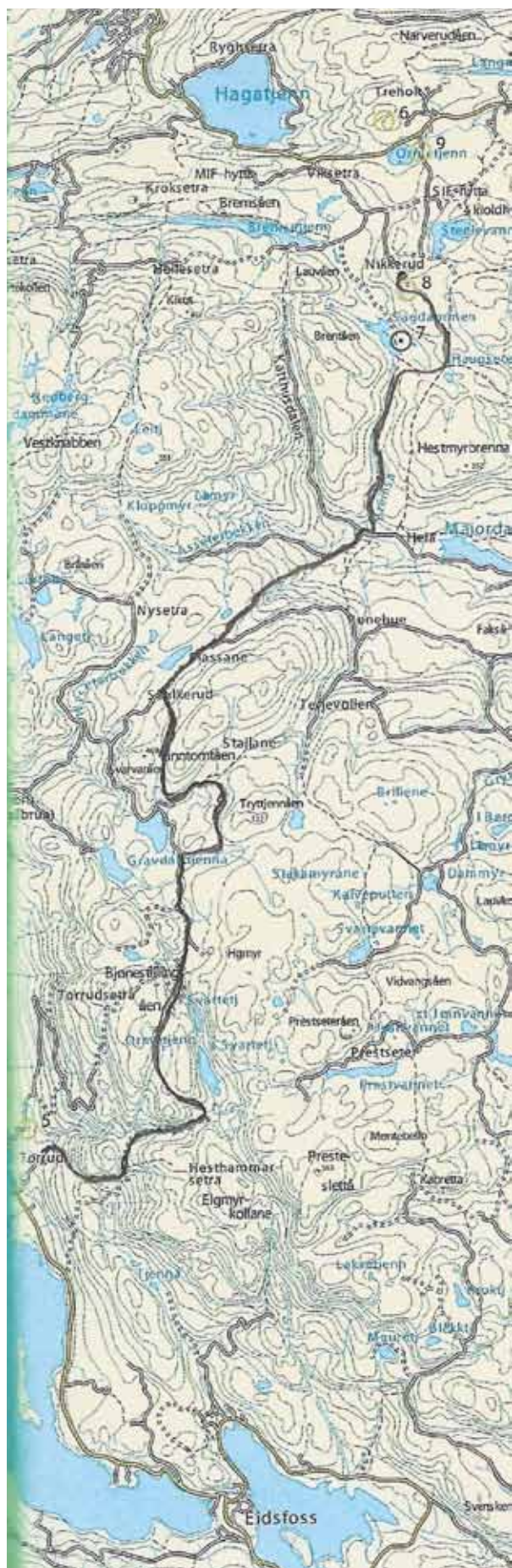
Denne malmtransporten fra Konnerud pågikk i overkant av 20 år fra ca. 1701 til 1723.

I historielaget har vi både på Konnerud og i Skoger folk som er «lommekjent» på Vestskauen, men det er ikke lett å snuble over denne «Malmveitraseen».

Ungdoms trang til nysgjerrighet ispedd spenstige muskler burde være et bra utgangspunkt for å teste ut slik nysgjerrighet, men den gang ei. De «gamle gubbene» pluss/minus 75 måtte trå til også denne gang og kanskje er det nettopp dem som i all sin visdom er opptatt av sine forfedres tradisjoner og levemåte.

Eidsfoss Verk og Nikkerudgruvene er selvstendige eventyr som står på egne bein, men kunnskap om «Malmveien» vil gjøre eventyret fra denne tidsepoken mer komplett.

Historielagets Sti- og boplasskomité, Reidar Halden og Hans Myhre, fikk sammen med Kumingruppa som registrerer tekniske kulturminner og består av Erik Bjørnløv-Larsen, Tom Hayden og Per Runar Thoresen, tenning på oppgaven. Gruppa ble supplert med lokalkjente Hans Peter Fleischer fra Thorrud ved Eikern og «hobbyhistoriker» Christian Erik Nordby fra Horten. Begge medlemmer i Hof historielag. Senere i teksten kaller vi gjengen for «Malmgutta»

Her går malmveien fra Nikkerud til Thorrud ved Eikern.

Restene av hjulstue ved Nikkerud. Foto: Tom Hayden.

Hjulstue bygd i 1826. For et vannhjul (kjerrat) som drev steinheis og vannpumpe. Vannrenna fra Stegla ble bygd til denne maskinen.

Slik foregikk malmtransporten.

Gammel malmslede.

Trekullslede med kurv.

Hygge for «malmgutta» - slitsomt for malmkjørerne

I notater kan vi lese at veien gikk over en gård vest for Rønne-
hue og vi antar det var henvisning til Skulkerud som var eneste
«gård» av noe størrelse i dette området. «Malmgutta» har studert
karter og terreng og gamle dokumenter.

Transporten foregikk med hest og sleder på vinterstid og vi tror
knappt noen i dag kan tenke seg hvilket slit dette må ha vært. Det
var ikke bare snakk om den korteste, men også den enkleste veien
og det betyr at terrenget måtte utnyttes maksimalt. Hovedtraseen
var nok den samme vinter etter vinter, men mer eller mindre fros-
ne myrer og vann var nok utslagsgivende for detaljer i traseen.

For kjentfolk (se ev. på kartutsnittet) kan vi beskrive veien slik
fra Nikkerudgruvene:

Sydover via Hogstedvollen og bort til Sagdammen, sydover
langs Bremsa og ned til Heiabrua.

Videre opp Bjønnelia til Skulkerud. Herfra gikk turen via Svar-
varåsen, Gravdalsvollen, Ormetjern, Håkonshall, Store Svart-
tjern og ned til Thorrud ved Eikern. Avhengig av is eller ikke
gikk turen langs Eikern eller på isen ut til Eidsfoss Verk som
ligger ved enden av Eikern.

Det må ha vært en tøff tur fra Heiabrua og opp Bjønnelia med
den tunge lasten. På deler av traseen var det tydelig at veien var
bygget opp med steinkanter for å gjøre den mer framkommelig.

Vi antar hele dagen gikk med til en slik tur og vet ikke hvor
mange turer mann og hest orket i løpet av uka. Kanskje byttet de
mannskap, kanskje byttet de hester? Rastet de underveis?

Kjørte flere sammen eller kjørte de hver for seg? Mange spørs-
mål henger i luften.

En naturopplevelse

«Malmgutta» derimot delte opp turen i to turer med ukers mel-
lomrom hvor hygge i spennende natur stod i høysetet. På en slik
vandring nyter du naturen i delvis nytt terreng, samtidig som du
kjenner spenningen sitrende i kroppen når du tenker på hva som
skjedde her 300 år tilbake i tid. Malmgutta hadde nøye planlagt
logistikk med transport den ene veien og ferdig varme på grillen
ved ankomst. Stolte og slitne men ikke verre enn at de som skulle
mobbes fikk sin kvote. Som vanlig i historielagets ånd, var det
god forbrødring blant «Skauer- og Konnerudgutta».

*Fire av gjengen nedenfor Nikkerud. Fra venstre Christian Erik
Nordby, Hans Myhre, Reidar Halden og Hans Peter Fleischer.
Foto: Tom Hayden.*

Hyggestund hos Tore Johansen på Kinnerud for «malmgjengen». Fra venstre Per Runar Thoresen, Erik Johansen, Reidar Halden, Hans Myhre, Christian Erik Nordby, Hans Peter Fleischer og Erik Bjørløw-Larsen. Foto: Tom Hayden.

Restene av et Gruvehull ved Nikkerud. Foto: Reidar Halden.

Hva nå?

Det blir nok en diskusjon i ettertid med grunneiere, historielag og andre friluftskåte mennesker. Skal traseen merkes eller skal den bare være synbar og tilgjengelig på kart for de mest nysgjerrige og turivrige.

Uansett er det gjort et godt stykke «gjenoppdagelse» om deler av den spennende gruvedriften på Konnerudområdet som tok Vest-skauen i bruk.

Samarbeid med Hof

Leder i Hof historielag, Aud-Marit Lillehof, har tatt kontakt med Sti- og boplasskomiteen ved Hans Myhre for å diskutere samarbeid om videre arbeid med stien. I slutten av april ble det holdt et møte om saken. Videre planer, kan du lese om i senere utgaver av bladet.

Besøk Bygdesamlingen

På Mellom-Borge i Skoger har Skoger og Konnerud Historielag sin bygdesamling. Historielaget har i sitt eie nærmere 500 gjenstander fra dagliglivet på landsbygda, inkludert en del jordbruksredskaper fra Skoger. Et besøk på bygdesamlingen er interessant læring både for voksne og barn, og en opplevelse som gir ny innsikt i hvordan livet artet seg for generasjonene før oss.

Ta kontakt med Oddvar Borge Johansen på telefon 91800212, hvis du ønsker å besøke samlingen.

En sjøens antihelt

I vårt lokalmiljø, sjøfartsbyen Drammen med de litt mindre maritime bydelene Skoger og Konnerud, finnes det mange som er opptatt av Den norske Handelsflåtes historie i krig og fred.

Av Reidar Chr. Hyldetoft Senior

Forfatteren Jon Michelet har skildret seilende sjøfolks opplevelser under 2. verdenskrig gjennom romanserien «En sjøens helt». Gjennom skogsmatrosen Halvor Skramstad fra Rena, fremstilles en sjøens hverdag og virkelighet som senere generasjoners sjøfolk lett kjenner seg igjen i, dersom grufulle torpederinger og øvrige historiske krigshendelser utelates.

Sjøfolk fra vårt distrikt, Drammen, Skoger, Konnerud og Lier, ble også ofre i Handelsflåtes krigshistorie. Det vites ikke hvor mange som seilte, men totalt 60 av antatt 4-600 sjømenn fra vårt distrikt omkom. Fra Skoger og Konnerud vet vi om disse omkomne: 1. styrmann Nils Jørgen Nilssen (Danvik/Skoger), 1. styrmann Svein A.T. Aanonsen, Skoger, messegutt Ingolf Johansen, Skoger, maskinassistent Nils Rødland, Skoger, motormann Harald J. Aronsen, Skoger, maskinmester Olaus D. Andersen, Skoger, fyrbøter Alf Reinert Ingebretsen, Skoger, lettmatros Erik Halvorsen, Konnerud, smører Kåre Ringstad, Konnerud og motormann Halvor Halvorsen, Konnerud.

Det fremgår med all tydelighet at Jon Michelet selv har fartstid som styrmann. Miljøet om bord, språkbruk, destinasjoner

og seilingsruter kunne like gjerne ha funnet sted etter 2. verdenskrig. Mitt barndomshjem var nærmeste nabo til Drammen Slip og Verksted. Sveiseflammene fra skip under bygging danset på tapetet på barneværelset om natten. Skoleveien gikk langs Havnegata, langs kaiene hvor det alltid var skip som lastet og losset. Etter skoletid var det om bord på Fred Olsen- og Wilhelmsen båter for å «snoke» på veien hjem. Havneinspektør Eugen Pettersen, som bodde i vår gård, måtte ofte jage oss hjem.

Teknisk prøvetur

Gutteklassen min på Brandenga vant en stillkonkurranse om sjøfart i 1957. Premien var deltagelse på teknisk prøvetur med M/S Lise tilhørende Gogstads rederi sammen med ledelsen ved Slip'n året etter. Etter den turen hadde jeg kun fokus på en ting: Jeg skal til sjøs! Ferdig med folkeskolen i 1960 ble det realskole. Jeg hadde, heldigvis, en streng far. Han forlangte at realskolen skulle fullføres før det ble snakk om sjøliv. Selv var jeg fornuftig nok til å ta sommerkurs ved Croftholmen Yrkesskole for sjømenn i sommerferiene både i 1962 og 1963.

Dagen etter siste eksamen (engelsk muntlig) i juni 1964, satt jeg på flyet til Hamburg. Jeg hadde håpet å få hyre på et av Leif Høegh skipene som, bokstavelig talt,

En sjøens antihelt, jungmann Hyldetoft (18), Antwerpens skrekk. Foto: Tom Riwen.

var bygd i hagen til far min. Men, dessverre, jeg måtte nøye meg med et noe eldre skip, Høegh Alouette på 5.800 dw/tonn bygd i Belgia i 1953. Seilingsruten inn gikk i Høeghs Vest-Afrika linje. Normalt opplasting i Europeiske havner i Tyskland, Belgia og Frankrike av allehånde stykkgoods. Vi lastet alt fra biler til poteter, for å si det sånn. Turen gikk helt til Pointe Noire, etter å ha losset på de underligste steder langs Afrikas vestkyst. Tilbaketuren samme vei, men da med gigantiske tømmerstokker (logs) som vi lastet i Libreville og Lagos/Apapa. Da jeg hadde godkjent praksis fra to sommeropphold på Croftholmen, fikk jeg mønstre ut som jungmann. Det var stas. Hele første rundturen gikk jeg 12.00-04.00 vakt. Fikk erfaring med rørtørn, kakkellakker i kaffen og samtidig smake på sjøjuken. Ved ankomst Hamburg, ble det bestemt at jeg skulle gå «dagvakt» 08.00-12.00 neste tur.

Antwerpens skrekk

Vi tok kun et lite parti maskindeler fra Hamburg som last i 3. et lasterommet. M/S Høegh Alouette gikk nærmest i 100 % ballast til neste destinasjon Antwerpen. Da vi nærmet oss innseilingen til slusen blåste det opp. En kombinasjon av grunt vann, sterk vind og skip i ballast er ugustig. Vi ble praiet av losbåten med beskjed

M/S Høegh Alouette 5.870 dw/tonn. Leif Høegh & Co, Oslo, Vest-Afrikalinjen. FOTO: Rederifoto.

om å hive ut losleideren på babord side. Oppdraget ble gitt videre til meg. Jeg var knallgod på stikk og knoper. Men hadde aldri satt ut en losleider før. Leiden kom over rekka som bestilt den. Godt festet med tredoble halvstikk på toppen. De to øverste trinnene ble i tillegg trampet til som en ekstra sikkerhet. Så kom losskøyta. Et lite eggeskall som danset rundt i høye bølger. På det lille fordekket sto losen i uniform med skyggelue og skulderveske klar til innsats. På tredje forsøk tok han sats og hoppet over i leiden. I det samme tok M/S Høegh Alouette en høy bølgetur til styrbord. Losleideren, som fulgte tyngdekraftens regler, fikk en fin bue ut fra skipssiden. Losen mistet grepet og rett i sjøen bar det. Først så vi bare masse skum der han landet. Så fløt skyggelua hans opp. Deretter skulderveska, og til slutt losen som «tro vanne» for bare livet og fyrte av noen belgiske gloser som neppe er barnelitteratur. Han ble berget om bord i losskøyta igjen med en båts-hake.

Oppgjørets time

Vi fikk losen velberget om bord til slutt. Han ble både tørket og traktert med «sikringskost» før han forlot oss vel i havn etter å ha kommet gjennom slusen. Ved skipperens inspeksjon av leiden, viste det seg at jeg hadde gjort en brøler. Leiden

1. styrmann Per Hansen, fra Lyngseide, bosatt på Konnerud, tar solhøyden i Rødehavet. M/T Høegh Lance mars 1965. Foto: Forfatter.

ren var riktignok mer enn forskriftsmessig festet, men hengt ut på «vrangen». Det var nemlig slingrebrett for hvert 5 trinn. Ved min feilaktige handling lå disse nå utenpå stigen, og ikke inn mot skipssiden.

Dette var en medvirkende årsak til uhellet. I det etterfølgende møtet på skipper Speichs lugar fikk jeg høre med hans formanende, men milde sørlandsstemme: «Det kunne ha endt med tap av liv, gutt! Og hva har du lært av dette, da?» «Ganske mye, kaptein», svarte jeg. Og det var han fornøyd med, for jeg fikk en klapp på skuldra da jeg forlot skipperlugaren med bøyd hode. Historien gikk som en farsott i rederiet. I Antwerpen havn ble Høegh Line uglesett i lang tid etter dette. Selv fikk jeg følelsen av å ha skapt en ekte sjøens antihelt.

Etterskift

Vi som var så heldige å få oppleve Handelsflåten gullalder i fra 1955-1970, delte dette med ca. 10.000 andre på over 300 norske skip. For de yngste av oss

var det en god livets skole. Det var en tid hvor hverdagen ikke var travlere enn at liggetid i havn også ga rom for opplevelser. For mitt vedkommende ble det ofte fotballkamper mot andre norske skip, både i Europa og i Afrika. Jeg husker spesielt en vennskapskamp mot Nigerias marinelag i Lagos. Vi spilte på en sandbane i sterk varme med mange tilskuere. Jeg sto i mål. Vi tapte 17-0. Sjelden huskes et fotballtap med en slik glede over opplevelsen!

Vi hadde ingen venner på facebook, og kommuniserte ikke på twitter eller skype. Var vi heldige fikk vi gnisten til å rigge en kort telefon hjem over Rogaland Radio ved gunstige atmosfæriske forhold. Offiserer og mannskap var familien og kameratene. Det var folka som skapte båten. Mang en ungdom som vokser opp i dag kunne hatt godt av «gullalderens» sjøliv, spør du meg. Jeg dro senere ut i samme rederi med Norges største tanker, Høegh Lance på 78.000 tonn dw. Der fikk jeg ny lærdom av 1. styrmann Per Hansen fra Konnerud, og rederiets sagnomsuste flaggskipper Finn Ager Madsen. Men det er en annen historie.

KILDE: Audun Knappen «Motstandskamp og krigsseilas Drammen, Skoger, Lier 1940-1945»

Med aner til Tørjevollen

Sommerkvelden som vi vil huske og lage en historie om er onsdag 24. juli 2015, en kveld med lavt skydekke og noe regn i lufta. Fra Skoger og Konnerud Historielag mottok vi en forespørsel om vi kunne vise to kusiner, samt en far med datter, veien opp til den nedlagte plassen Tørjevollen inne på Vestskogen.

Av Hans Myhre og Erik Grindrud

Alle disse skulle ha sine aner fra dette stedet og ville gjerne se hvor opphavet sitt kom fra.

Kusinene kom fra delstaten California, mens den norske vennen med datter kom fra Spikkestad, med slekt i Mjøndalen.

Ved Andorsrud skulle vi møte disse kl. 18, hvor Hans Myhre skulle kjøre alle til Rønnehue.

Det var en regntung kveld vi kom hit, en kveld hvor vi ellers ikke hadde hatt for øye å besøke Tørjevollen.

Men tiden var knapp, for disse langveisfarende kusinene, så vi la ivrig i veg opp bakkene. Fottøyet deres var vel ikke helt tilpasset det de skulle møte av terreng og uvær, men pågangsmot og vilje

manglet ikke. Opp og frem til Tørjevollen kom vi i alt seks stykker denne mørke sommerkvelden.

Stort å se oldemors boplass

Det var stort å få se grunnmuren til plassen hvor oldermora Marren født 20 sept. 1853 kom fra for Kitty Munson Copper.

Det ble kaffe og kaker servert på grunnmuren, samt fotografering fra alle hjørner. Sofies innskrift på steinen like ved ble fotografert og tatt med til Amerika. En steinprøve fra Tørjevollen fikk også en reise over havet. Det ble et kort møte med denne viktige plassen for dem.

Thor med hammeren var ute den kvelden og ga oss et signal her inne som virkelig kunne høres. Fornuften tilsa at nå måtte vi hjemover igjen. Regnet kom i bølger og spann. California tørker jo nesten bort så her fikk de vasket hårløkkene sine godt.

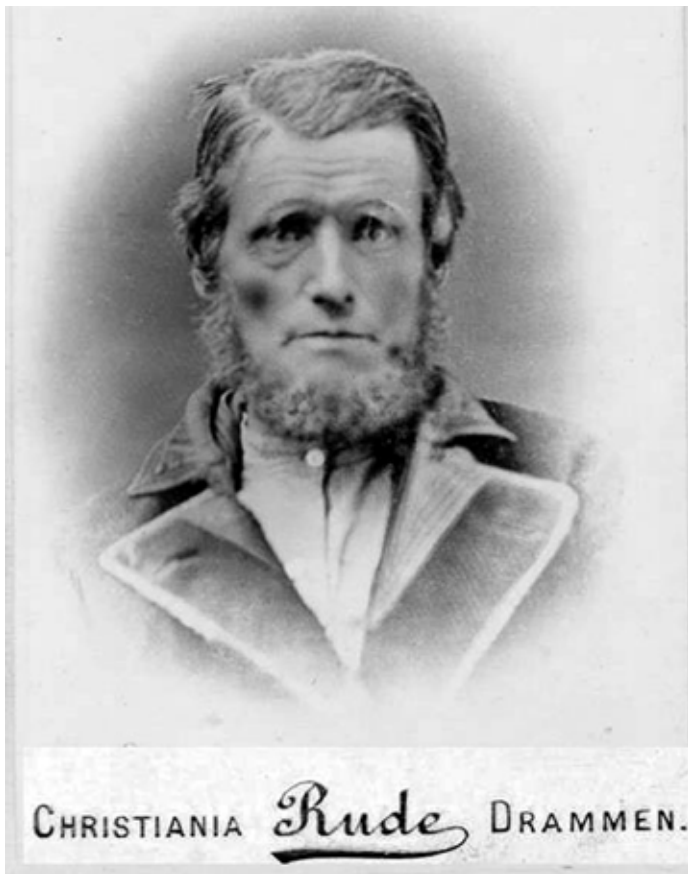
Alle var likevel glade og fornøyde, da vi endelig var nede ved Rønnehue og bilen. Skifting til tørrere klær ble foretatt, og reisen tilbake til Andorsrud var i gang.

Damene fra California hadde liten tid til overs da de skulle rekke et fly til Tromsø.

Der skulle det arrangeres en bridgeturnering, som Kitty skulle være med på.

Foran Rønnehue. F.v: Torgeir Rhoden Hvidsten, datter Annea, Kitty Muson Cooper, Hans Myhre, Carinne Murphy.

Den staselige mannen er Stamfaren Jørgen Oleson Wold som tok navnet Jørn Tørjevollen. Han var født i Skoger og døde i 1892 76 år gammel. Han ble gift med Anna Knudsdatter fra Rollag og de hadde ni barn.

Det viste seg jo at damen var blitt verdensmester i bridge i 199, noe vi synes var spesielt, med sine aner fra vesle Tørjevollen.

Slektsforsker

Kitty er også en meget ivrig slektsforsker og blogger og har sin utdannelse fra Harvard University. Hun bor i San Diego California og jobber i Open Sky Web Design.

Slekta fra Tørjevollen hadde hun gransket nøye, aner hadde hun også fra naboplassen Stallane, der Jon og Per Stallane var i slekt med henne. Der hun var i tvil hadde hun foretatt møysommelige DNA-tester av flere i familien.

Sofie beskrev vi tidligere i historielagsnytt nr. 2 i 2014, hvor vi viste et bilde av stenen hvor hennes navn var slått inn med årstallet 1879. Hun var nummer åtte av ni søsken som kom fra denne plassen født 24 mars 1858. Sofie dro til Amerika og giftet seg der med John Larsen (norsk).

Hun døde der borte i 1939, 81 år gammel og er begravet på Kings County i New York.

John Larsen var født 1856 og døde i 1930 74 år gammel. De hadde fem barn.

Så der ute i den store verden, er det nok mange som har aner til den gjengrodde plassen Tørjevollen inne på Vestskogen.

Stamfaren Jørgen Oleson Wold tok navnet Jørn Tørjevollen. Han var født i 1816 i Skoger og døde i 1892 76 år gammel. Kona het Anna Knudsdatter fra Rollag, og de hadde ni barn.

Man kan bli noe forundret og målløs etter en slik tur.

På grunnmuren ved Tørjevollen. Fv: Carinne Murphy, Hans Myhre, datter Annea, Torgeir Rhoden Hvidsten, Kitty Muson Cooper.

«Avskjed fra bygden» i lydopptak

I 1935 satte Skoger Ungdomslag, Skoger Idrettslag og Skoger Landbrukslag opp revy på Skogvang. Revyen het «Vi som går bygdeveien», og ble en stor suksess!

Av Inger Johnsrud

Den var i 5 akter, og inngangsbilletten kostet 20 øre. Forfatter og regissør var Einar Aas, og mange av bygdas unge voksne deltok. Simen Horgen, som bl.a. har utsmykket gravkapellet i Skoger, malte kulissene. Skogermusikken akkompagnerte, og revyen var spekket med sanger. Den mest kjente av dem er «Avskjed fra bygden», sunget av Hans Steen. Han framførte den siden ved flere anledninger, og den fungerte nærmest som en bygdesang for Skoger helt fram til 1980-tallet.

Et lydopptak fra 1985 av Hans Steen som synger siste verset av den gamle bygdesangen, kan høres i Historielagets billedarkiv på hjemmesiden vår skhist.no, ved å søke på «Skogersangen 1935» og klikke på sangteksten og så på lydfilen som kommer opp.

Program Skogerrevyen 1934.

Jan Gundesø (til venstre) og Hans Steen demonstrerer bruk av tomanns tømmersag.
Foto: Reidar Halden.

Avskjed fra bygden

Jeg angrer kan hende at jeg vil dra bort,
langt bort i fra hjem og fra grenn,
men loddet er kastet, den sak er oppgjort,
jeg er kalt til en farende svenn.
Men du som vet hvorfor, du sitter igjen
og leker med skjebnen som før.
Du sender vel neppe en tanke til den
som for alltid gikk ut av din dør.

Refr:

Min bygd, min bygd! Min bygd!
Jeg aldri vil glemme min bygd!

Der nede står kirken, jeg tenkte så smått
en gang skulle klokkenes klang
for henne og meg innen året var gått
vigsløe lykke innover vår gang.
Men du som vet hvorfor, du sitter igjen
og leker med skjebnen som før.
Du sender vel neppe en tanke til den
som for alltid gikk ut av din dør.

Refr.

Det glitrer så vakkert i rimfrosset gress.
Det gyller i høstfargers vell.
Og solen har fanget en rute et steds
i det hus som har sagt meg farvel.
Hver linje i bygden har risset seg inn
med runer som aldri forgår.
Jeg kjenner hvert jorde, hver vei og
hver grind,
jeg kjenner hver mann og hans gård.

Refr.

Min bygd, min bygd! Min bygd!
Jeg aldri vil glemme min bygd!

Livet på setra

På Bjørgesetra var det sommertrafikk, så lenge «Netta med trebenet» holdt det gående, sto det i avisen juni 1926.

Av Tone Sverreson Ørmen

Netta var en legendarisk seterjente på Vestskogen. Hun hadde trebein og det sies at det særegne ganglaget hennes ble hørt på Saggravdal. Det sies også at hun går igjen på Bjørgesetra, at hun fortsatt er oppe og tisser på bøtte om natten. Netta het Martine Anette Carlsdatter ble født i 1865, uekte barn av gårdsdatter og en dreng.

Hennes familie kom fra Gravdalslekta, moren var Anne, som var søster til Pål Rasmussen. Netta ble til, da moren Anne skulle vise noen sjømenn veien til Ryggetangen en St. Hans kveld. Den ulykksalige turen resulterte i at Netta kom til verden året etter. Netta var ei gjeter jente allerede i 6 års alderen. Skolegang ble det dårlig med, hun lærte aldri å skrive navnet sitt. Hun hjalp moren sin og de to holdt sammen. Men en dag var Netta svært uheldig. Hun ble tråkket ned av ei ku, måtte til sykehuset og høyre benet ble amputert fra under kneet. Trebeinet var stort og tungt, festet med bandasje og reimer. Men hun fortsatte å drive på Bjørgesetra.

Wildenvey på seterbesøk

Det sies at Herman Wildenvey som ung var innom Bjørgesetra. Han deklamerte sine egne dikt under en av turene i de dype skoger. Han hadde en god venn som het Carl G.Olsen og sammen var de på flere sykkelturen. En gang endte turen på Bjørgesetra, med lyrisk opptreden, fikk han en dans med budeia på Bjørgesetra. Netta fikk seg en valdresvals sammen med Herman Wildenvey, trebeinet hennes var ikke til noe hinder for dansen på setra. Netta døde på Sandegamlehjem i 1941.

Men Bjørgesetra står der fortsatt. En vakker seter som ligger idyllisk til.

Netta på Bjørgeseter.

I vinter har jeg gått mange skiturer i dette området. Noen dager har jeg ikke møtt en eneste skiløper, da har tankene mine gått til disse flotte kvinnene som livnærte seg langt til skogs på en seter. De måtte ha en enormt pågangsmot og hatt en sterk viljestyrke. Bjørgesetra ble pusset opp i 2008. Svein Bjørge fikk litt tilskudd til å pusse opp den snart 120 år gamle bygningen hvor budeia bodde, den gang det var full drift på Bjørgesetra. Det er viktig å bevare flotte kulturlandskap.

Flott utsikt

Bjørgesetra ligger idyllisk til inne på Vestskauen, drøye 400 meter over havet, med en fantastisk utsikt inn mot Konnerud. Setra er definert som et verneverdig kulturminne. Nå er råteskadene i veggene et saga blott. Norge var et land med lange tradisjoner med seterdrift. De skriver seg tilbake til yngre jernalder eller tidlig middelalder. Det vil si at setringen kan ha begynt ca 500 år før Kristus. Så den lokale seterdriftens historie er viktig å ta vare på til neste generasjon.

Bjørgesetra ligger fredelig til kledd i vinterdrakt. Foto: Tone Sverreson Ørmen.

De tøffe takene

Dette er andre del av Kasper Kaspersens egen beretning om om livet på Rønnehue for snart hundre år siden. Det er en fortelling om skolegang, lek og arbeid. Om tungt slit og om små og store gleder. Det er nedtegnet slik han selv fortalte det, og blir presentert som en serie i tre deler i Historielagsnytt.

Fortalt av Kasper Kaspersen i 1987.

Bearbeidet av Inger Johnsrud

I forrige nummer sluttet fortellingen med at Kasper og broren hans Konrad utfordret selveste Hindenburg, eller Anders Johansson som hans egentlige navn var, med noen fantestreker. På vei hjem fra skolen, ble de passet opp av Burgen...

På ettermiddagen da vi kom fra skolen, skulle Konrad få lov å gå over, og jeg skulle få med Burgen å gjøre! Det ble det også, men heldigvis måtte Burgen gi tapt. Neste skoledag møtte han som hadde satt opp anbudet i Andorsrud opp for å høre hvordan det hadde gått. Belønningen fikk jeg. Han var godt fornøyd, unte meg både tobakken og 50 øre og vi lo hjertens godt alle sammen. Skoleveien oppover i skauen kunne by på så mangt. Vi var ikke redde for å møte noen av dyrene som hørte til i skogen, ikke engang elg. Men ukjente folk var vi engstelige for å møte, da vi ikke visste hva slags det kunne være. Det hendte jo også den gang at farlige folk kunne rømme til skogs.

Vi gikk ut fra Rønnehue klokka seks om morgenen. Om vinteren brukte vi ski og lysboks, det vil si en fiskebolloboks som vi laget et hull i som vi satte stearinlyset i, og så en ståltråd Hank til å bære i. Vi måtte ha fyrstikker i lomma, for den kunne jo slokne. Det

Kasper Kaspersen (1919-2000) vokste opp på Rønnehue dit familien flyttet i 1923. Dette bildet er fra 1983. Foto: Reidar Halden.

sier seg selv at vi fikk en god trening med skiene. Mor var flink til å ruste oss ut. Vi hadde hjemmestrikkede strømper og sokker, votter og lue. Vi var veldig godt kledd, og en stor matpakke ble alltid sendt med oss.

Hjemme på Rønnehue kunne vi etter hvert som vi ble større gjøre mer nytte for oss. Far var i skogen om dagen på arbeid, så mor trang godt litt hjelp til å bære vann og ved, og ellers forefallende arbeid. Det var svært til trafikk i skogen. Det var mange som hentet sitt levebrød der den gangen. Det som gjorde sterkt inntrykk på oss var dyrene og naturen vi ferdedes i.

Seterliv

En ting som vi gledet oss stort over var når vi flyttet opp på stølen. Det foregikk i midten av juni. Det var en herlig tid. Da visste vi at sommeren var like om hjørnet. Det var mye som skulle flyttes, ikke minst grisene, de var leie å få opp på stølen. Etter mors mønster ble det nå seterdrift. Det besto i produksjon av melk, ysting, primkoking og mye mer. Det var utrolig hva mor fikk ut av dyrene. Vi måtte ofte opp klokka fire om morgenen for å dra kjerna. Vi måtte kjerne tidlig, før varmen kom i været. Det tok en times tid å kjerne, og tungt var det. Som regel hver lørdag var det primkoking og ysting. Da måtte en stor gryte fyres under det meste av dagen. I denne forbindelse ble det laget til en masse melkeprodukter, så som primost, både søt og sur prim. Gammelost og andre ostesorter var også med i gjøremålene. Det var tydelig å merke at et lager av disse produktene måtte til for å møte en lang vinter. Likeså laget vår mor flatbrød og rømmebrød. Det siste var en nydelig lefsesort som det ble brukt mye fløte og annet godt i. Når det gjaldt vanlig brød brukte mor bakerovn til dette, da hun kunne lage 18-20 brød av gangen. Det var nydelige brød som ble grislet. Vi guttene måtte da passe på å klyve helst granved til dette bruk. Det ble alltid kjøpt hele sekker med mel, siden dette falt rimeligere.

Om vinteren hadde vi som regel 2-3 melkekuer, en kalv eller to, og hest selvfølgelig. Det måtte legges en plan for føring. Det var

Fakta om Hindenburg

Anders Johansson, en sky og ensom mann som bodde på Heia, hadde tilnavnet Hindeburg. Han kom fra Sverige og fikk sitt tilnavn fordi han samlet på tyske mark og ventet på kursoppgang. Etter første verdenskrig hadde han sikret seg 200 millioner tyske inflasjonsmark, som han trodde i tidens fylde ville gjøre ham rik. Han hadde et krystallapparat, og lyttet hver dag ivrig under opplesningen av valutakursene.

En dag han hadde storvask og hadde lagt tøyet i bløt i Bremsa, ble slusene i Sagdammen åpnet for å få nok fløtningsvann. Da Hindenburg skulle hente tøyet sitt, var det sopt vekk av frådende vannmasser. Gjennom hele den påfølgende sommer ble han observert ved Majordammen på leting etter sine forsvunne klesplagg.

Kilde: Drammen Byleksikon, av Per Otto Borgen.

jo en begrenset mengde eiendommen kunne gi av seg. Det ble lauvet en god del, for lauv var det nok av, og det var jo et arbeid som vi guttene kunne delta i. Far var med og felte ned løvtrær, og så måtte han kjøre hjem lauvkjerrene som etterpå skulle settes opp til tørking. Dette føret ga en god del viktig og god næring til dyrene. Ved siden av ble det kjøpt inn noe mel selvfølgelig, men så kom våren og med den vårknipa. Da måtte vi som regel kjøpe noe høy. Jeg husker godt at jeg var med far og bar høy i sekker fra Skulkerud, og likeså fra Saggravdal. Det var ofte for mye snø, så hesten ikke kunne ta seg fram. Føret til dyrene var en veldig viktig ressurs som måtte skaffes tilveie.

Griseturene

Når mai måned kom ble det kjøpt inn to grisunger. Disse ble båret i sekker på ryggen opp til Rønnehue. Jeg var flere ganger med på dette. Det kunne være en artig tur, denne griseturen. Det var så koselig å høre grisungen lå og gryntet i sekken. Men vi måtte passe på så han fikk luft. Disse grisene hadde det svært så bra på Rønnehue, med en herlig sommer og godt stell, så vekt ved slakting kunne dra opp til 120-130 kilo. Som regel ble det slaktet to griser og ett nauteslakt.

Så tok tilberedningen med alt dette til. Det var en stri tårn for mor, og dette var ting hun alene måtte stå for. Det var først oppdeling av dyreskrottene. Så skulle det lages til ribbe, rull, sylte, pølser, kjøttkaker og medisterkaker m.m. Alt dette skulle gjerne gjøres i slutten av november eller begynnelsen av desember. Slik var det på alle stedene i Andorsrudkroken, også den gang bygdeslakteren gikk omkring og slaktet for folk. Han kom gjerne igjen dagen etterpå for å dele opp slaktene.

Men tilbake til Rønnehue igjen. Vi ungene var nå blitt større, og vi kunne feste oss mer med alt som foregikk på skogseiendommen, og likedan i skauen. I slåttonna kunne vi guttene få mye å gjøre. Vi måtte lære oss til å bruke ljå, og det var ikke gjort på en dag å lære det. Likedan å bryne en ljå riktig. Når været var godt måtte vi vende høyet opptil flere ganger om dagen, for så utpå ettermiddagen å såte det. For meg står det som et uforglemmelig minne å se såtene på jordet på Rønnehue, og den fine duften av nyslått høy. Ja, det var en trivelig tid. En tid man aldri glemmer.

Ja, slåttonna var en strevsom, men lykkelig tid for oss alle. Vi var på Plassane og høyet der også, husker jeg, ja, til og med store

Per Wenneberg og Kasper Kaspersen på vei til Rønnehue i dyp snø vinteren 1953. Foto: Selvik Bruk.

Sverre Steen var lærer

I den første delen av Kasper Kaspersens beretning står det at en av hans lærere var Bjarne Steen. Der har det trolig sneket seg inn en feil. Det var mest sannsynlig Bjarnes bror, Sverre, som var to år eldre og utdannet lærer. Trolig hadde han et Vikariat på Vestbygda mens han fortsatt bodde hjemme på Godthåp.

Gravdalstulen var vi og slo. Høyet ble raket sammen og satt opp i en stor stakk som vi kjørte til Rønnehue om vinteren.

Ja, tida gikk, og det led mot at jeg skulle konfirmeres. Jeg gikk og leste for sokneprest Thomter, og til overhøringsdagen kjørte jeg selv med hest til kirken. Konfirmasjonen fulgte like etterpå. Jeg tror det var 14 dager etter overhøringen. Da kjørte far meg til kirken. Konfirmasjonshøytiden ble avholdt på Rønnehue. Gjестene var min onkel og to eldre damer fra Åsendammen i Nedre Eiker, og festlig var det.

Rett til skogs

Etter konfirmasjonen måtte jeg, som alle andre, hjelpe far i skogen. Det var måking av veier og lunner. Det var nok å gjøre. Far var snill å være med, han krevde ikke all verden av meg. Broren min Konrad og jeg hogg etter hvert tømmer, og vi kjørte tømmer. Vi hadde leiehester, og de var ikke alltid så gode å ha med å gjøre. Men moro var det. Vi var jo unge og hadde godt av å prøve oss litt. Det var tungt arbeid, og vi var skikkelig slitne om kvelden. Det var ikke så mye å tjene på skogsarbeidet den gang. Det var så vidt det strakk til det aller nødvendigste, men det var herlig å arbeide og ferdes i naturen.

Når vi hadde anledning til det, gikk vi turer på forskjellige kanter av skogen. Vi kunne gå til Saggravdal til bestemor. Hun bakte veldig god hvetekake, og det var bestandig så hyggelig å komme til henne. Hun var så gjestfri mot oss. Vi hadde mange hyggelige stunder i den vesle røde stua på Gravdal, med stue og kjøkken, men du verden så koselig det var der inne hos dem.

Til andre tider tok vi turen til Skulkerud, til Kristiane og August Karlsen. De hadde tre døtre og én sønn som het Karl. De var også veldig gjestfrie å komme til. Jeg husker at Karlsen var så flink til å fiske. Det hendte han tok båten ut på Plassanenvannet et par timer, og da hadde han en god del fisk med seg hjem. De hadde sikkert nok til middag og vel så det.

Det er soleklart at det som naturen hadde av ressurser var en god støtte i matveien, men på Rønnehue var det far og fire gutter, og ingen av oss hadde noe interesse for jakt og fiske. Hva det kunne komme av kan jeg bare svare for meg selv. Jeg tror at etter hvert som jeg ble mer voksen, så betydde naturen og dens herligheter så uendelig mye for meg. Ikke bare landskapet, men alt det som befant seg der: elg, hare, fugl, fisk, alt dette var en del av naturherlighetene og veldig dyrebart for meg. Om jeg fikk denne innstillingen fordi jeg var vokst opp i skogen, vet jeg ikke. Mon tro om det var slik med far og brødrene mine også....

Hva er en «fløit», hva er det som blir «stikki» og hva blei en «Mjøndøling» brukt til? Les tredje og siste del av fortellingen om livet på Rønnehue i Historielagsnytt nummer 2, 2016.

Bilder vi trenger hjelp til

Historielagets innholdsrike bildedatabase har en del bilder der vi ikke vet hverken hvem som er avbildet, når og hvor bildet er tatt eller hvem som har tatt det.

Hvis du vet noe om disse tre bildene, så send en mail med opplysningen du har til foto@skhist.no. Du kan også ringe oss på telefon 900 35 531 eller 970 79 633.

Som medlem har du tilgang til hele vårt bildearkiv.

Har noen opplysninger om dette bildet fra slåttonna?

Bak fra venstre står Kari Hoven, Torild Drolsum, ukjent, ukjent, Inger Johanne Hodt? Foran Gerd Johnsrud, ukjent, Gerd Nina Boman.

Bildet er tatt en gang på 1960-tallet. Det er mulig alle tre foran heter Gerd. Kan noen hjelpe med navn, hvor og når, og ved hvilken anledning?

Hvem, hva og hvor?

Husk høstmøtet

Årets høstmøte blir holdt på Sørvangen torsdag 27. oktober kl. 19.00. Programmet blir lagt ut på vår hjemmeside www.skhist.no når det er klart.

Medlem i historielaget?

GRATIS MEDLEMSAVIS! Ønsker du å bli medlem og få dette fine bladet «gratis» i din postkasse?

Bli medlem i Historielaget for kr 200,- pr år i 2016.
Fra 2017 er kontingenten kr. 300,-.

Send penger med angivelse av
avsender til konto: 2310.21.21554
Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Vedtøk å øke kontingenten

Årsmøtet vedtok å øke kontingenten for å sikre driften av Skoger og Konnerud Historielag i årene som kommer.

Av Bjarne Dramdal Erichsen

Leder Hanne Skjeldrum Fretheim ønsket de drøyt seksti fram-møtte medlemmene velkommen til årsmøtet torsdag 7. april, og ga en kort presentasjon av nyoppussede Sørvangen, før sekretær Anne Lise Bjørge Erichsen la fram hovedstyrets årsberetning. Både den og årsberetningene fra komiteene ble godkjent uten kommentarer.

Historielagets kasserer presenterte regnskapet og gikk igjennom de ulike postene, og revisjonsrapporten ble lagt fram av Solveig Øvrebø Steen. Både regnskapet for Skoger og Konnerud Historielag og for Det Dramatiske Selskap for 2015 ble godkjent.

Avhengige av tilskudd

Styret foreslo å øke kontingenten for enkeltmedlemmer til 300 kroner og familiemedlemskap til 450 kroner fra 2017. Kasserer Randi Raaen presenterte forslaget.

-Slik det er nå, er vi avhengige av det kommunale tilskuddet for å gå overskudd, sa kasserer da hun presenterte bakgrunnen for forslaget som ble vedtatt med akklamasjon.

Det ble også neste forslag. Foto- og IT-komiteen ønsket å utvide med to medlemmer. Leder Ingar Steen forklarte at det er ønskelig

Engasjerte quiz-deltagere. Her er blant andre Reidar Chr. Hylde-toft, Hanne Skjeldrum Fretheim og Reidar Halden i aksjon.

Det nyvalgte styret. Fra venstre: Jan Haldor Skramstad, Linda Skjeldrum, Hanne Skjeldrum Fretheim (leder), Randi Raaen, Steinar Knutsen, Anne Lise Bjørge Erichsen og Jan Sundby Ekeberg. Tore Chr. Skjeldrum var ikke tilstede da bildet ble tatt.

med noen yngre krefter. Ikke minst for å kunne ivareta it-utfordringene på samme gode måte som nå i årene som kommer også.

Geografisk fordeling

Et forslag fra Inger Johnsrud om endring av vedtektenes §5,7 til at «redaksjonskomiteen så langt det er mulig skal bestå av to medlemmer knyttet til Skoger og to fra Konnerud i tillegg til redaktøren,» vakte en viss debatt.

Per Runar Thoresen lanserte en tanke om at styret kan henstille til valgkomiteen om å sikre en geografisk fordeling, og Inger Johnsrud valgte å stille seg bak forslaget hans.

Leder Hanne Skjeldrum Fretheim foreslo at årsmøtet henstiller til valgkomiteen om en geografisk fordeling i alle komiteene, så langt det er mulig. Forslaget ble vedtatt.

Bilde-quiz

Foto- og IT-komiteen hadde lagt ned en stort jobb i å lage en gjennomarbeidet bilde-quiz der forsamlingen ble delt inn i lag. Engasjementet var stort, og det var et svært populært innslag på årsmøtet.

I tillegg var det som vanlig kaffe, kaker og utlodning.

Ingar Steen og Hans Haveraaen ledet bilde-quizen.

Stor oppslutning om historielagets tur til Midgard Historisk Senter.

Spennende besøk på Midgard-senteret

En presentasjon av det glemte krigerfolket Yatvingene, mat med foredrag i Gildehallen og omvisning ved Borrehaugene. Det var noe av programmet på historielagets vårtur.

Av Bjarne Dramdal Erichsen

Besøket på Midgard Historisk Senter søndag 24. april ble en svært interessant opplevelse. Med innsikt og innlevelse fortalte den polsk-norske guiden Anna Arnestad om det hedenske krigerfolket Yatvingene som det er en stor utstilling om der nå. De holdt til i grenseområdene mellom det vi dag kjenner som Polen

Turdeltakerne utenfor den flotte Gildehallen.

og Litauen. Yatvingene hadde tydelige bånd til vikingene, blant annet ser vi det i navnebruk, gravfunn og gravfelt.

I den store Gildehallen med åpen grue i midten, ble det servert viking-inspirert mat. Forsamling fikk høre foredrag om mat i vikingtiden, og om de gamle kongsslektene i Vestfold og Norge. Noen av historiene er skårete ut som utsmykning i de store stolpene som bærer hallen. Besøket ble avsluttet med omvisning ved Borrehaugene.

Turen til og fra i en splitter ny buss, bød på servering av blant annet kaffe og boller, og en nyskrevet sang signert medreiseleder Kai Roger Olsen. Ansvarlig for den svært vellykkede turen som i år hadde 32 deltakere, var som vanlig Jan Sundby Ekeberg.

Reiseleder Jan Sundby Ekeberg inntok som seg hør og bør høvdingsetet i Gildehallen.

Bredt program på Skjeldrumsaga

Tømmertransport på gammeldags vis og musikk av Landfaldøen Blæseorkester. Det er smakebiter av programmet under kulturdagen på Skjeldrumsaga søndag 18. September.

Av Bjarne Dramdal Erichsen

Skoger og Konnerud Historielag er hedret med diplom fra Fortidsminneforeningen i Buskerud for arbeidet som er gjort på Skjeldrumsaga. Diplomet ble overrakt på Norderhov prestegård i oktober.

Her mottar Skoger og Konnerud Historielag diplom fra styreleder Jorunn Wiik i Fortidsminneforeningen avdeling Buskerud for jobben som er gjort med Skjeldrumsaga. Fra venstre: Hans Myhre, Hanne Skjeldrum Fretheim, Linda Skjeldrum og Reidar Halden. Foto: Tom Hayden.

Mye folk og stor stemning da sagmester Anders Stubberud og bakgutt Morten Solberg demonstrerte saga. Foto: Arve Hoven.

Etter den svært vellykkede åpningen av Skjeldrumsaga og Det lille skogbruksmuseet i september ifjor, satser foreningen på en bredt anlagt kulturdag der til høsten.

På programmet står selvfølgelig demonstrasjon av saga, og det blir kjørt video i Det lille skogbruksmuseet. I tillegg blir det anledning til å se en såkalt Isaksen-laster som ble brukt av tømmerbiler før kranene ble vanlige, og det blir demonstrasjon av motorsagbruk.

Landfaldøen Blæseorkester med leder Ola Rypaas skal sørge for den rette musikalske stemningen, og Skogselskapet i Buskerud gir hele familien anledning til å teste kunnskapene sine i en natursti.

Kulturdag på Skjeldrumsaga

Søndag 18. september

Arrangementet starter klokken 12.00.

Inngang: 50,- kroner

Salg av kaffe og vafler

Isaksen lasteapparat i bruk for å vinsje tømmeret opp på lastebilen i 1960. Sjøfører er Reidar Kristoffersen og bilen er en GMC fra 2. verdenskrig. Søndag 18. september blir det demonstrasjon av et slikt lasteapparat i forbindelse med kulturdagen på Skjeldrumsaga. Foto: Selvik Bruk

Returadresse:

Skoger og Konnerud Historielag
Postboks 9112, 3006 Drammen

Velkommen til Vests kogdagen

Søndag 29. mai 2016

Minnebautaen

Kl. 12.00: Samling ved Vests kogjegernes Minnebauta: «Ord for dagen» og blomsterhilsen i regi av Heimevernet.

Rønnehue

Kl. 12.30: Salget åpner: kaffe, brus og vafler.
Kl. 13.30: «Livet er no det likaste lell.» Om Per Sivles liv og diktning, ved tidligere sogneprest i Strømsgodset, Dag Arne Roum.

Per Sivle (1857-1904) bodde store deler av sitt liv i Drammen og Skoger. Han er i dag mest kjent for «Den fyrste song eg

høyra fekk.» De eldste husker nok ennå hvor sterkt inntrykk «Berre ein hund» gjorde på dem da de leste den på skolen. Sivle var mest kjent i sin egen tid som nasjonalskalden. «Vi vill oss et land» og «Tord Foleson» kom til å bety mye også etter hans død. Sivle levde et hardt og til dels vanskelig liv. Store smerter førte ham inn i alkoholmisbruk. Sivle tok sitt eget liv i 1904 og ligger gravlagt på Strømsgodset kirkegård. Kåseriet vil ta oss med gjennom Sivles liv og diktning.

Dag Arne Roum.

Inngang kr. 50,-, barn under 12 år, gratis.
Ta med noe å sitte på.

Andorsrudgrinda åpner kl. 9.00 og stenger kl. 17.00. Avtal gjerne å kjøre sammen innover.

Det var mange som fant veien både til bautaen og til Rønnehue under fjorårets arrangement. Foto: Arve Hoven.